

5SR-O05: การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรม การให้คำปรึกษาครอบครัว

A Synthesis of Researched with Family Counseling Program

นฤมล พระใหญ่¹ สิทธิพร ครามานนท์² และ นริศรา ศิริพันธ์ศักดิ์^{3*}Narulmon Prayai¹, Sittiporn Kramanon² and Narisara Siripantasak^{3*}

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัว กลุ่มตัวอย่าง คือ งานวิจัยเชิงทดลองที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวที่ตีพิมพ์ในช่วงปี พ.ศ. 2552-2562 ซึ่งได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์จำนวน 26 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย และ แบบสรุปคุณภาพของงานวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ถ้อยคำ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพงานวิจัยอยู่ในระดับดี ส่วนโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวเป็นกระบวนการให้สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการเข้าร่วม การปรึกษาครอบครัวเพื่อพัฒนาครอบครัวให้เกิดความสมดุล และแก้ไขปัญหาในครอบครัวได้ โดยโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวมีการใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัวแบบการเชื่อมโยงระหว่างรุ่น ทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัวเชิงกลยุทธ์ ทฤษฎี การให้คำปรึกษาครอบครัวที่เน้นประสบการณ์และมนุษยนิยม ทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัวแบบโครงสร้างครอบครัว และทฤษฎี การให้คำปรึกษาครอบครัวโซลูชั่นโฟกัส ซึ่งโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวจำแนกตามกลุ่มที่มีสุขภาพปกติเป็นการเสริมสร้าง การควบคุมอารมณ์ในครอบครัว คุณลักษณะและบทบาทของสมาชิกครอบครัว การปฏิบัติหน้าที่และความสำเร็จในชีวิต ครอบครัว และสุขภาพจิตครอบครัว และโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวจำแนกตามกลุ่มที่มีปัญหาสุขภาพและโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวจำแนกตามกลุ่มที่มีปัญหาสุขภาพเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในครอบครัวที่มีบุตรที่มีอาการติดเกม การสื่อสารของครอบครัวที่พยายามฆ่าตัวตาย พฤติกรรมการแยกตนเอง พฤติกรรมความก้าวร้าว ความขัดแย้งในครอบครัว ความเข้มแข็งของครอบครัวหย่าร้าง และอื่นๆ โดยโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวทุกโปรแกรมสามารถในการพัฒนาและการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมสุขภาพในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การสังเคราะห์งานวิจัย โปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัว

Abstract

The purpose of research was to synthesis of researched with family counseling program. The sample of research was twenty-six about experimental research with family counseling program years in 2010-2020 form purposive with criterion. The research were quality research assessments and characteristics of research summary. The analysis were descriptive statistics, Meta-Analysis and content analysis. The result of research found that the quality of research was found good. The family counseling program was processing of family member participant of family counseling for development balance of family and solving in family. The family counseling program were Transgenerational Family Counseling Therapy, Structural Family Counseling Therapy, Experiential and Humanistic Family Therapy, Strategic Family Therapy and Solution Focus Family Therapy. The family counseling program discriminant normal health were enhancement characteristics and role of family member, family health, emotional control in family and successful function in family and the family counseling program discriminant problem health were function in family of game addict, communication of family for suicide, differentiation of self-behavior, aggressive behavior, conflict of family, strength of divorced family and other. Every family counseling program can development and improvement health behavior in family effectiveness.

Keywords: synthesis of researched, family counseling program

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹ Faculty of Education, Srinakharinwirot University

² สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University

³ นักวิจัยอิสระ 195 หมู่ 8 เขตทวีวัฒนา แขวงทวีวัฒนา กรุงเทพฯ

³ Independent Researcher 195 Mu 8 thawiathana District, thawiathana Bangkok

* Corresponding author. E-mail: narisara8432@gmail.com

บทนำ

ปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบต่อทุกระบบในสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวโน้มการจำนวนประชากรกลุ่มผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น กลุ่มเด็กลดน้อยลง รวมทั้งโครงสร้างของครอบครัวในสังคมไทยก็เปลี่ยนไปจากครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยวเพิ่มมากขึ้น ทำให้บทบาทหน้าที่ของสมาชิกครอบครัวก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เช่น พ่อแม่ต้องมีบทบาทช่วยกันหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ทำให้สมาชิกครอบครัวไม่มีเวลาว่างในการอยู่ร่วมกัน ส่งผลให้สมาชิกครอบครัวขาดการดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน มีความรักความผูกพันกันในครอบครัวน้อยลง ทำให้สมาชิกครอบครัวมีสัมพันธภาพที่ไม่ดีนัก ส่งผลให้สมาชิกครอบครัวมีความขัดแย้งกัน นำไปสู่การใช้ความรุนแรงในครอบครัวได้ ดังนั้นภาครัฐจึงได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2560-2564 ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาครอบครัวให้มีคุณภาพ และหาวิธีการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ในครอบครัวได้อย่างเหมาะสม และมุ่งเน้นให้สมาชิกครอบครัวมีความรับผิดชอบต่อบทบาทและหน้าที่ของตนเอง เสริมสร้างให้สมาชิกครอบครัวเรียนรู้ที่จะสร้างและรักษาสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว สมาชิกครอบครัวมีความรักความผูกพันกันซึ่งจะเป็นวิธีการช่วยลดปัญหาครอบครัวและปัญหาสังคมอื่นๆ ที่จะตามมาได้ (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2559)

ครอบครัวมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาเช่นเดียวกับมนุษย์เริ่มต้นตั้งแต่ถือกำเนิดมีการเจริญเติบโตได้รับการพัฒนามีการเสื่อมถอยและในที่สุดก็สูญสลายไปพัฒนาการของครอบครัวจึงมีจุดเริ่มต้นโดยทั่วไปที่หญิงชายแต่งงานเพื่อสร้างครอบครัวร่วมกันและใช้ชีวิตครอบครัวไปตามสภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นในครอบครัวจนกระทั่งครอบครัวแยกจากกันการดำเนินชีวิตครอบครัวจะเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกครอบครัวที่ทำให้ครอบครัวต้องปรับเปลี่ยนบทบาทและการทำหน้าที่ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกันเพื่อให้ครอบครัวอยู่ในภาวะสมดุล การทำความเข้าใจกับแนวคิดและวิธีการพัฒนาการครอบครัวจะช่วยให้การศึกษาครอบครัวมีความลึกซึ้งครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงชีวิตครอบครัวตามลำดับขั้นของแบบแผนพัฒนาการและการตอบสนองความต้องการของครอบครัวตามบทบาทในครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไป (จิตตินันท์ เดชะคุปต์, 2547)

โปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัว (Family Counseling Program) จึงเป็นกระบวนการที่ช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัว โดยให้สมาชิกครอบครัวทุกคนมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาครอบครัวเพื่อแก้ไขปัญหา ซึ่งสมาชิกครอบครัวมีการมองปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเป็นปัญหาใหญ่สำหรับครอบครัว โดยสมาชิกครอบครัวมีการช่วยกันคิดและแก้ไขปัญหา มีการเปลี่ยนแปลงของสมาชิกครอบครัวไปในทิศทางที่ครอบครัวพึงประสงค์ (นฤมล พระใหญ่, 2552) โดยให้สมาชิกครอบครัวสามารถปรับตัวกับสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดได้ มีการตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัวได้อย่างเหมาะสม นำไปสู่ความเจริญงอกงามในครอบครัว และการอยู่ร่วมกันในครอบครัวได้อย่างมีความสุข (วันเพ็ญ มานะเจริญ, 2559)

ในฐานะที่คณะผู้วิจัยเป็นปฏิบัติงานด้านการสอนและการวิจัยในสาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษาจึงได้มีความสนใจที่จะศึกษารายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์จากสถาบันอุดมศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาครอบครัว เนื่องจากการให้คำปรึกษาครอบครัวเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญในศาสตร์ของการให้คำปรึกษาที่หลักสูตรสาขาจิตวิทยาโดยเฉพาะสาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจะต้องกำหนดให้มีรายวิชาการให้คำปรึกษาครอบครัวในหลักสูตร ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้ศึกษารายงานปริญญานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ หรือสารนิพนธ์จากสถาบันอุดมศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาครอบครัวที่เป็นผลงานตีพิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2552-2562 มาทำการสังเคราะห์ด้วยวิธีการสังเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้รู้ว่ามีข้อค้นพบใดบ้าง ที่ผ่านมาซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงทิศทางและแนวโน้มของการทำวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กับประเด็นครอบครัวและผลของการให้คำปรึกษาครอบครัวที่ผ่านมาและที่จะทำต่อไปในอนาคต เพื่อช่วยในการลดความซ้ำซ้อนในการทำวิจัย และเพื่อให้ได้ภาพรวมของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาครอบครัว และการพัฒนาโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวแบบใหม่ในอนาคตต่อไป

วิธีการศึกษา

การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัว มีการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Quantitative Research and Qualitative Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์จากสถาบันอุดมศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาครอบครัวที่เป็นผลงานตีพิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2552-2562

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์จากสถาบันอุดมศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาครอบครัวที่เป็นผลงานตีพิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2552-2562 จำนวน 26 เรื่อง ที่ได้จากการเลือกเจาะจงตามเกณฑ์ เป็นรายงานการวิจัยเชิงทดลองที่ศึกษาเกี่ยวกับโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัว

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1. แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย เป็นแบบประเมินความเหมาะสมของบทนำ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิธีดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีจำนวน 4 ระดับ ประกอบด้วย มากที่สุด มาก น้อย และน้อยที่สุด มีจำนวน 26 ข้อ ซึ่งแบบประเมินคุณภาพงานวิจัย มีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.67-1.00 โดยคณะผู้วิจัยทำการปรับปรุงแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยให้มีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อให้ง่ายต่อการให้คะแนนคุณภาพงานวิจัยในรายชื่อ

2. แบบบันทึกข้อมูลงานวิจัย เป็นแบบบันทึกข้อมูลพื้นฐานที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับรายงานการวิจัยและค่าสถิติพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับรายงานการวิจัย ซึ่งแบบบันทึกข้อมูลงานวิจัย มีค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 1.00 โดยคณะผู้วิจัยทำการปรับปรุงแบบบันทึกข้อมูลงานวิจัยให้มีลักษณะแบบเลือกตอบ เพื่อให้คณะผู้วิจัยมีความสะดวกต่อการใช้งานมากขึ้น รวมถึงการเรียงลำดับการบันทึกข้อมูลทางสถิติ เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

คณะผู้วิจัยนำแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยและแบบบันทึกข้อมูลงานวิจัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยา จำนวน 3 ท่าน มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และคณะผู้วิจัยทำการทดลองใช้แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยและแบบบันทึกข้อมูลงานวิจัย จำนวน 2 เรื่อง จากนั้นคณะผู้วิจัยทำการปรับปรุงแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยและแบบบันทึกข้อมูลงานวิจัยให้เหมาะสม เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยทำการสืบค้นรายงานการวิจัยจากฐานข้อมูล Thai Digital Collection (Thailis) และ google scholar สืบค้นงานวิจัยในประเทศ โดยใช้คำค้น การให้คำปรึกษาครอบครัว จากนั้นคณะผู้วิจัยทำการคัดเลือกรายงานการวิจัยตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และทำการสังเคราะห์งานวิจัยโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัว โดยมีการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนมิถุนายน-ธันวาคม พ.ศ. 2563

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. การวิเคราะห์ห่อหุ้ม (Meta-Analysis) เป็นการหาค่าอิทธิพลของงานวิจัยโปรแกรมการให้คำปรึกษาในส่วนของการปฏิบัติที่ใช้ในการให้คำปรึกษาครอบครัว และค่าอิทธิพลเฉลี่ยของโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวจำแนกตามกลุ่มที่มีสุขภาพปกติ และโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวจำแนกตามกลุ่มที่มีปัญหาสุขภาพ
3. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวในส่วนของการปฏิบัติที่ใช้ในการให้คำปรึกษาครอบครัว โปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวจำแนกตามกลุ่มที่มีสุขภาพปกติ และโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวจำแนกตามกลุ่มที่มีปัญหาสุขภาพ

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลพื้นฐานคุณลักษณะงานวิจัยระดับเล่ม พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก จำนวน 11 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 42.30 รองลงมาคือ งานวิจัยเป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท จำนวน 10 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 38.50 และงานวิจัยตามหน่วยงาน 5 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 19.20 โดยงานวิจัยส่วนใหญ่อยู่ในสาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา จำนวน 16 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 61.54 รองลงมาคือ ไม่ระบุสาขาวิชา คิดเป็นร้อยละ 11.54 สาขาวิชาจิตวิทยาและสาขาการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต จำนวน 2 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 7.69 สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ และสาขาวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา จำนวน 1 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 3.85 ซึ่งสถาบันที่ผลิตงานวิจัยส่วนใหญ่คือมหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 9 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 34.62 มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำนวน 5 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 19.21 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จำนวน 2 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 7.69 มหาวิทยาลัยทักษิณ และมหาวิทยาลัยวามคำแหง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้าจังหวัดจันทบุรี โรงพยาบาลค่ายสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ จำนวน 1 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 3.85 โดยงานวิจัยส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัว จำนวน 21 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 80.77 รองลงมาคือ เพื่อเปรียบเทียบโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวในระยะหลังการทดลอง จำแนกตามกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวน 4 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 15.38 และเพื่อเปรียบเทียบโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และติดตามผลการทดลอง จำแนกตามกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวน 1 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 3.85 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีปัญหาด้านสุขภาพ จำนวน 15 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 57.69 และกลุ่มที่มีสุขภาพปกติ จำนวน 11 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 42.31 ตามลำดับ

2. คุณภาพงานวิจัยอยู่ในระดับดี ($M=3.03$ $S.D.=0.95$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปัญหาวิจัย/วัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกับชื่อเรื่องและถูกต้องตามหลักการวิจัยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M=3.96$ $S.D.=0.20$) รองลงมาคือ ชื่อเรื่องมีความชัดเจนและน่าสนใจและการสุ่มกลุ่มตัวอย่างและเกณฑ์การคัดเลือกมีความถูกต้องเหมาะสม ($M=3.92$ $S.D.=0.27$) เหตุผลและความจำเป็นในการทำวิจัยมีความสมเหตุสมผล ($M=3.85$ $S.D.=0.46$) ตามลำดับ

3. การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัว ซึ่งคณะผู้วิจัยมีการสังเคราะห์ค่าอิทธิพลเฉลี่ยของทฤษฎีที่ใช้ในการให้คำปรึกษาครอบครัว ดัง Table 1

Table 1 Effect Sizes of Family Counseling Therapy

Therapy	Number of Research	Effect Sizes	Level
Transgenerational Family Counseling Therapy	13	0.91	Very High Level
Strategic Family Therapy	1	0.89	High Level
Experimental and Humanistic Family Therapy	5	0.84	High Level
Structural Family Counseling Therapy	6	0.80	High Level
Solution Focus Family Therapy	1	0.64	Moderate Level

จากตารางที่ 1 ค่าอิทธิพลเฉลี่ยของทฤษฎีที่ใช้ในการให้คำปรึกษาครอบครัว พบว่า ทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัวแบบการเชื่อมโยงระหว่างรุ่น (Transgenerational Family Counseling Therapy) มีค่าอิทธิพลเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 0.91 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัวเชิงกลยุทธ์ (Strategic Family Therapy) มีค่าอิทธิพลเฉลี่ยเท่ากับ 0.89 อยู่ในระดับมาก ทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัวที่เน้นประสบการณ์และมนุษยนิยม (Experimental and Humanistic Family Therapy) มีค่าอิทธิพลเฉลี่ยเท่ากับ 0.84 อยู่ในระดับมาก ทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัวแบบโครงสร้างครอบครัว (Structural Family Counseling Therapy) มีค่าอิทธิพลเฉลี่ยเท่ากับ 0.80 อยู่ในระดับมาก ส่วนทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัวโซลูชันโฟกัส (Solution Focus Family Therapy) มีค่าอิทธิพลเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 0.64 อยู่ระดับปานกลาง ตามลำดับ

4. การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัว ซึ่งคณะผู้วิจัยมีการสังเคราะห์ค่าอิทธิพลเฉลี่ยของทฤษฎีที่ใช้ในการให้คำปรึกษาครอบครัว จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย โปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวจำแนกตามกลุ่มที่มีสุขภาพปกติ และโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวจำแนกตามกลุ่มที่มีปัญหาสุขภาพ ดัง Table 2-3

Table 2 Effect Sizes of Family Counseling Program of Normal Health Group

Family Counseling Program of Normal Health	Number of Research	Effect Sizes	Level
<i>Emotional Control in Family</i>	1	0.87	High Level
<i>Characteristics and Role of Family Member</i>	5	0.85	High Level
<i>Successful Function in Family</i>	3	0.85	High Level
<i>Family Health</i>	2	0.61	Moderate Level

จากตารางที่ 2 โปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวกลุ่มที่มีสุขภาพปกติ พบว่า โปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวการควบคุมอารมณ์ในครอบครัว (*Emotional Control in Family*) มีค่าอิทธิพลเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 0.87 อยู่ในระดับสูง รองลงมาคือ คุณลักษณะและบทบาทของสมาชิกครอบครัว (*Characteristics and Role of Family Member*) และการปฏิบัติหน้าที่และความสำเร็จในชีวิตครอบครัว (*Successful Function in Family*) มีค่าอิทธิพล

เฉลี่ยเท่ากันเท่ากับ 0.85 อยู่ในระดับสูง ส่วนสุขภาพจิตครอบครัว (*Family Health*) มีค่าอิทธิพลเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 0.61 อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

Table 3 Effect Sizes of Family Counseling Program of Problem Health Group

Family Counseling Program of Normal Health	Number of Research	Effect Sizes	Level
<i>Function in Family of Game Addict</i>	1	0.97	Very High Level
<i>Communication of Family for Suicide</i>	1	0.96	Very High Level
<i>Differentiation of Self-Behavior</i>	1	0.76	High Level
<i>Aggressive Behavior</i>	1	0.60	Moderate Level
<i>Conflict of Family</i>	2	0.59	Moderate Level
<i>Strength of Divorced Family</i>	2	0.41	Low Level
<i>Other</i>	7	0.39	Low Level

จากตารางที่ 3 โปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวกลุ่มที่มีปัญหาด้านสุขภาพ พบว่า โปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวการปฏิบัติหน้าที่ในครอบครัวที่มีบุตรที่มีอาการติดเกม (*Function in Family of Game Addict*) มีค่าอิทธิพลเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 0.97 อยู่ในระดับสูงมาก รองลงมาคือ การสื่อสารของครอบครัวที่พยายามฆ่าตัวตาย (*Communication of Family for Suicide*) มีค่าอิทธิพลเฉลี่ยเท่ากับ 0.96 อยู่ในระดับสูงมาก พฤติกรรมการแยกตนเอง (*Differentiation of Self Behavior*) มีค่าอิทธิพลเฉลี่ยเท่ากับ 0.76 อยู่ในระดับสูง พฤติกรรมความก้าวร้าว (*Aggressive Behavior*) มีค่าอิทธิพลเฉลี่ยเท่ากับ 0.60 อยู่ในระดับปานกลาง ความขัดแย้งในครอบครัว (*Conflict of Family*) มีค่าอิทธิพลเฉลี่ยเท่ากับ 0.59 อยู่ในระดับปานกลาง ความเข้มแข็งของครอบครัวหย่าร้าง (*Strength of Divorced Family*) มีค่าอิทธิพลเฉลี่ยเท่ากับ 0.41 อยู่ในระดับต่ำ และอื่นๆ (*Other*) มีค่าอิทธิพลเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 0.39 อยู่ในระดับต่ำ ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัว พบว่า โปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัว เป็นวิธีการช่วยเหลือเพื่อแก้ไขสมาชิกในครอบครัว โดยมีมุมมองต่อปัญหานั้นเป็นปัญหาของสมาชิกทุกคนในครอบครัว โดยสมาชิกครอบครัวทุกคนมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมการให้คำปรึกษาครอบครัวเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาครอบครัวให้ทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม ก่อให้เกิดความสมดุลในครอบครัว และเกิดการเปลี่ยนแปลงของสมาชิกครอบครัวไปในทิศทางที่ครอบครัวพึงประสงค์ (นฤมล พระใหญ่, 2552) โดยโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัว มีเป้าหมายเพื่อให้สมาชิกในครอบครัวได้รับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัว และช่วยกันคิดหาทางแก้ไขปัญหานั้นไปในทิศทางที่สร้างสรรค์ เพื่อช่วยเหลือให้สมาชิกครอบครัวทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม สามารถปรับตัวกับความเครียดที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตได้ สามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัวได้เป็นอย่างดี นำไปสู่การอยู่ร่วมกันในครอบครัวได้อย่างมีความสุข (วันเพ็ญ มานะเจริญ, 2559) โดยงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัว มีการใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัว ดังนี้

1.1 ทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัวแบบการเชื่อมโยงระหว่างรุ่น (Transgenerational Family Counseling Therapy) ของโบเวน (Bowen) เป็นทฤษฎีที่มีความเชื่อว่า สมาชิกครอบครัวมีความเกี่ยวพันกันในด้านความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมภายในระบบความสัมพันธ์ของครอบครัว รวมถึงยังสนใจความสัมพันธ์ที่สืบทอดจากบรรพบุรุษหลายรุ่น เนื่องจากความสัมพันธ์ของบรรพบุรุษแต่ละรุ่น ทำให้สามารถเข้าใจและทำนายประสิทธิภาพของครอบครัวรุ่นปัจจุบันได้ โดยมี 8 แนวคิด ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการแยกตนเอง (Differentiation of Self) เป็นการจัดการความคิด ความรู้สึก และอารมณ์ของตนเองออกจากครอบครัว ทำให้บุคคลมีความเป็นตัวของตัวเอง และไม่ถูกครอบงำจากครอบครัว 2) สามเหลี่ยมสัมพันธ์ (Triangles) เป็นระบบในครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับบุคคลสามคนที่มีความผูกพันทางอารมณ์ที่มั่นคง แต่ถ้าระหว่างสมาชิกคู่ใดคู่หนึ่งมีความเครียด สมาชิกคนใดคนหนึ่งจะดึงบุคคลที่สามเข้ามา เพื่อหาแนวร่วมในการลดความเครียดที่เกิดขึ้น ซึ่งบุคคลที่สามที่เข้ามาเป็นพวกมีความเป็นกลาง ย่อมไม่มีปัญหาใดเกิดขึ้น แต่ในทางกลับกันถ้าบุคคลที่สามไม่มีความเป็นกลาง ย่อมมีการหาบุคคลภายนอกมาต่อต้าน ก่อให้เกิดปัญหาในครอบครัวรุนแรงขึ้น 3) ระบบครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family Emotion System) เป็นครอบครัวที่ประกอบด้วย บิดา มารดา และบุตร เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในครอบครัว สมาชิกครอบครัวเดี่ยว ย่อมมีความวิตกกังวลและสูญเสียความสมดุลในครอบครัวได้ง่าย และมีแนวโน้มในการหลีกเลี่ยงปัญหา 4) กระบวนการโยนความผิดให้ครอบครัว (Family Projection Process) เป็นการโยนความผิดที่เกิดขึ้นภายในสามเหลี่ยมสัมพันธ์ เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับตนเองและระบบครอบครัว แต่ทำให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความล้มเหลวทางอารมณ์เพิ่มมากขึ้น 5) การตัดขาดทางอารมณ์ (Emotional Cutoff) เป็นการที่บุคคลไม่สามารถจัดการปัญหาทางอารมณ์ได้ บุคคลย่อมแยกตัวออกจากครอบครัว โดยย้ายออกไปอยู่ข้างนอกหรือขาดการติดต่อกับครอบครัว 6) กระบวนการสืบทอดบรรพบุรุษ (Multigenerational Transmission Process) เป็นการสืบทอดของบุคคลต่อเนื่องกันอย่างน้อย 3 รุ่น 7) ตำแหน่งพี่น้อง (Sibling Position) เป็นลำดับการเกิดของบุตรธิดาในครอบครัว ซึ่งสามารถทำนายบทบาทและหน้าที่ภายในครอบครัวแต่ละฝ่ายได้ และ 8) การถดถอยของสังคม (Social Regression) เป็นการที่สมาชิกในครอบครัวมีความเครียดเพิ่มขึ้น ทำให้ความผูกพันในครอบครัวลดน้อยลง โดยทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัวการเชื่อมโยงระหว่างรุ่น มีเป้าหมายเพื่อให้สมาชิกในครอบครัวสามารถแยกแยะความคิด สติปัญญา และอารมณ์ของตนเอง เพื่อสมาชิกมีความเป็นตัวของตัวเองเพิ่มมากขึ้น และมีความเข้าใจแบบแผนพฤติกรรมระหว่างรุ่นจากสถานการณ์ในอดีตส่งผลต่อปัจจุบัน โดยมีเทคนิคการให้คำปรึกษา ดังนี้ (นริษา พนธจิตร, 2559)

1.1.1 เทคนิคการสัมภาษณ์ (Interview Technique) เป็นการพูดคุยกับสมาชิกครอบครัวเป็นรายบุคคล เพื่อนำข้อมูลมาเชื่อมโยงในส่วนระบบอารมณ์ ความสามารถในการแยกตนเอง การเกิดเหตุการณ์สามเหลี่ยมสัมพันธ์ การจัดการความวิตกกังวล และการตัดขาดทางอารมณ์ในครอบครัว

1.1.2 เทคนิคการทำแผนภูมิครอบครัว (Genogram Technique) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของครอบครัวอย่างน้อยสามรุ่นหรือสามชั่วอายุคน

1.1.3 เทคนิคคืนสู่เหย้า (Going Home Technique) เป็นการสนับสนุนให้สมาชิกครอบครัวที่มีการตัดขาดอารมณ์จากครอบครัวเดิม กลับไปเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความทุกข์ใจ เพื่อให้สมาชิกครอบครัวมีการเรียนรู้และทำความเข้าใจ และสร้างสัมพันธ์ภาพใหม่ในครอบครัวเดิม

1.1.4 เทคนิคการจัดการกับสามเหลี่ยมสัมพันธ์ (Detriangulation Technique) เป็นการให้สมาชิกในครอบครัวจัดการบุคคลที่มีปัญหาทางอารมณ์ในสามเหลี่ยมสัมพันธ์ โดยมีความเป็นกลาง และไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวแยกตนเองออกจากปัญหาและไม่มีการเผชิญหน้าทางอารมณ์

1.1.5 เทคนิคการสร้างความสัมพันธ์ตัวต่อตัว (Person to Person Relationship Technique) เป็นการให้สมาชิกครอบครัวสองคนได้พูดคุยถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้น โดยไม่กล่าวถึงบุคคลที่สาม เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวรู้จักและเข้าใจตนเองมากขึ้น

1.1.6 เทคนิคการเผชิญหน้า (Confrontation Technique) เป็นการให้สมาชิกครอบครัวเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้สมาชิกครอบครัวแยกตนเองและมีความเป็นตัวของตัวเอง สามารถคิดและตัดสินใจด้วยตนเองได้

1.2 ทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัวเชิงกลยุทธ์ (Strategic Family Therapy) ของฮาเลย์ (Halay) เป็นทฤษฎีที่มีความเชื่อว่าการแก้ไขปัญหาในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงได้ โดยมีการให้ความสำคัญกับวิธีการแก้ปัญหาของรูปแบบการสื่อสารในครอบครัว ซึ่งปัญหาในครอบครัวยังคงอยู่หากยังมีการปฏิสัมพันธ์ดั้งเดิม ซึ่งทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัวเชิงกลยุทธ์มีเป้าหมายเพื่อมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบชีวิตและพฤติกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของครอบครัว โดยมีเทคนิคการให้คำปรึกษาครอบครัว ดังนี้ (พิชชา ถนอมเสียง, 2560)

1.2.1 เทคนิคการชี้แนะ (Directive Technique) เป็นการแนะนำเพื่อให้สมาชิกครอบครัวเลิกปฏิบัติตามพฤติกรรมเดิมที่เคยทำแล้วเกิดปัญหา เปลี่ยนมาปฏิบัติพฤติกรรมใหม่ที่เหมาะสมกับความเป็นจริง

1.2.2 เทคนิคการมองภาพใหม่ (Reframing Technique) เป็นการให้สมาชิกครอบครัวมีการมองปัญหาในครอบครัวในแง่มุมใหม่ที่ไม่เคยมองมาก่อน เพื่อให้สมาชิกครอบครัวสามารถปรับตัวเข้าหากันหรือเข้าหาปัญหาได้ดีมากขึ้น

1.2.3 เทคนิคการสั่งให้ทำในสิ่งที่ตรงกันข้าม (Paradoxical Intervention Technique) เป็นการสั่งให้สมาชิกครอบครัวทำในสิ่งที่ตรงกันข้ามกับสิ่งที่บอกไป เพื่อให้สมาชิกครอบครัวลดพฤติกรรมที่ผิดปกติให้น้อยลง

1.2.4 เทคนิคการแสร้งทำ (Pretend Technique) เป็นการให้สมาชิกครอบครัวแสดงพฤติกรรมที่มีปัญหาต่อไป เพื่อให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมให้น้อยลง

1.2.5 เทคนิคการทำนายการเกิดซ้ำ (Predicting a Relapse Technique) เป็นการให้สมาชิกครอบครัวทำนายพฤติกรรมตนเองจะกลับมาเป็นดังเดิม ทำให้สมาชิกครอบครัวมีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

1.3 ทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัวที่เน้นประสบการณ์และมนุษยนิยม (Experimental and Humanistic Family Therapy) เป็นทฤษฎีที่มีความเชื่อว่าบุคคลล้วนมีศักยภาพในการเข้าใจและยอมรับตนเองและผู้อื่นอย่างไม่มีเงื่อนไข ทำให้บุคคลมีการสื่อสารที่เหมาะสม ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อสมาชิกในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวมีความรักและความผูกพันกัน โดยทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัวที่เน้นประสบการณ์และมนุษยนิยมมีเป้าหมายเพื่อให้สมาชิกครอบครัวมีการเห็นคุณค่าในตนเอง มีมุมมองต่อตนเองในเชิงบวก สามารถคิดและตัดสินใจ รวมถึงรับผิดชอบการดำเนินชีวิตของตนเองได้อย่างมีความสุข โดยมีเทคนิคการให้คำปรึกษา ดังนี้ (พิศพล ธีระกุล, 2558)

1.3.1 เทคนิคการลำดับเหตุการณ์ในชีวิตครอบครัว (Family-Life Fact Chronology Technique) เป็นการสัมภาษณ์สถานการณ์สำคัญในชีวิตของครอบครัว เพื่อทำความเข้าใจพัฒนาการต่างๆ และเรื่องราวที่เกิดขึ้นในครอบครัวจากอดีตที่ส่งผลถึงปัจจุบัน

1.3.2 เทคนิคการทำแผนภูมิครอบครัว (Genogram Technique) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของครอบครัวอย่างน้อยสามรุ่นหรือสามชั่วอายุคน

1.3.3 เทคนิคการสัมผัส (Touch Technique) เป็นการให้สมาชิกครอบครัวมีการรับรู้ความรู้สึกของสมาชิกครอบครัวที่มีต่อตนเอง โดยการสัมผัสหรือการโอบกอด เพื่อให้สมาชิกครอบครัวได้บอกความรู้สึกของตนเองกับสมาชิกในครอบครัว

1.3.4 เทคนิคท่าที่การสื่อสาร (Communication Stance Technique) เป็นการให้สมาชิกครอบครัวมีการเรียนรู้การใช้คำพูด น้ำเสียง ท่าทาง และการแสดงออกถึงความรู้สึกที่สอดคล้องกลมกลืนกับพฤติกรรมของตนเอง โดยให้สมาชิกครอบครัวมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และเข้าใจการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม

1.3.5 เทคนิคเก้าอี้เปล่า (Empty Chair Technique) เป็นการให้สมาชิกครอบครัวสมมติว่ามีบุคคลนั้นนั่งอยู่บนเก้าอี้ที่ว่างเปล่า จากนั้นให้สมาชิกครอบครัวพูดกับเก้าอี้ว่างเปล่า จากนั้นสมาชิกครอบครัวเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้นั่งเก้าอี้ว่างเปล่า แล้วพูดจาโต้ตอบในบทบาทของตนเองและบทบาทของอีกคน ช่วยให้สมาชิกครอบครัวเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นเพิ่มมากขึ้น

1.3.6 เทคนิควงล้ออิทธิพล (Wheel of Influence Technique) เป็นการให้สมาชิกครอบครัววาดวงกลมวงหนึ่งแทนตนเอง แล้ววาดวงกลมอื่นๆ เพื่อแทนสิ่งที่มีอิทธิพลต่อชีวิต ซึ่งขนาดของวงกลมและระยะห่าง ช่วยให้สมาชิกครอบครัวสามารถตระหนักถึงสิ่งที่มีคุณค่าต่อตนเองได้

1.3.7 เทคนิคการสมมติล่วงหน้า (Verbalizing Presupposition Technique) เป็นการให้สมาชิกครอบครัวบอกถึงความคาดหวังที่อยากก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เพื่อให้สมาชิกครอบครัวมองเห็นทิศทางสัมพันธภาพและพฤติกรรมภายในครอบครัวที่ต้องปรับเปลี่ยนให้ชัดเจนมากขึ้น

1.4 ทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัวแบบโครงสร้างครอบครัว (Structural Family Counseling Therapy) ของมินูชิน (Munuchin) เป็นทฤษฎีที่มีความเชื่อว่าการที่สมาชิกครอบครัวมีระเบียบแบบแผน มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ย่อมสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม แต่ในทางกลับกันถ้าครอบครัวไม่มีระเบียบแบบแผน ขาดการยืดหยุ่นในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในครอบครัว ก็จะส่งผลให้ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัวแบบโครงสร้างครอบครัวมีเป้าหมายเพื่อให้สมาชิกครอบครัวสามารถจัดการความขัดแย้งในครอบครัวที่ส่งผลให้เกิดความเครียดในปัจจุบันและอนาคตได้ รวมถึงมีการสร้างขอบเขตที่ชัดเจนของสมาชิกครอบครัว เพื่อให้สมาชิกครอบครัวมีการสร้างสัมพันธภาพเชิงบวกกับครอบครัว ทำให้สมาชิกครอบครัวมีความยืดหยุ่นและเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นในครอบครัว โดยมีเทคนิคการให้คำปรึกษา ดังนี้ (วรุณี ชาติประสิทธิ์, 2553; ภาณุวิภา พัฒนาาศ, 2560)

1.4.1 เทคนิคการเข้าร่วม (Joining Technique) เป็นการสร้างสัมพันธภาพในการให้คำปรึกษาครอบครัว โดยมุ่งเน้นการใส่ใจกับสภาพอารมณ์ของครอบครัวในขณะนั้น โดยการคงไว้ (Maintenance) เป็นการใช้คำพูดเพื่อสนับสนุนความเป็นตัวของตัวเองและพฤติกรรมต่างๆ ในระบบย่อยของบุคคล จากนั้นมีการติดตามร่องรอย (Tracking) เพื่อเป็นสิ่งที่กระตุ้นแต่ละบุคคลและระบบย่อยในการสื่อสารในครอบครัว เพื่อสร้างการขยายความและการยอมรับในการสื่อสารในครอบครัว และมีการเลียนแบบ (Mimesis) โดยการดัดแปลงรูปแบบการสื่อสารให้เข้าถึงความรู้สึกของครอบครัว เพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับครอบครัว

1.4.2 เทคนิคการมองภาพใหม่ (Reframing Technique) เป็นการให้สมาชิกครอบครัวมีการมองปัญหาในครอบครัวในแง่มุมใหม่ที่ไม่เคยมองมาก่อน เพื่อให้สมาชิกครอบครัวสามารถปรับตัวเข้าหากันหรือเข้าหาปัญหาได้ดีมากขึ้น

1.5 ทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัวโซลูชันโฟกัส (Solution Focus Family Therapy) ของ ซาเซอร์และฮานลอน (Shazer & Hanlon) เป็นทฤษฎีที่มีความเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่จำเป็นและไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ โดยบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองได้ โดยเน้นกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงมากกว่าแนวทางในการแก้ปัญหา โดยทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัวโซลูชันโฟกัสมีเป้าหมายเพื่อให้สมาชิกครอบครัวค้นพบทางออก และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสมาชิกครอบครัว โดยให้สมาชิกครอบครัวมีการตั้งเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง สามารถวัดและประเมินได้ โดยมีเทคนิคการให้คำปรึกษาครอบครัว ดังนี้ (วันเพ็ญ มานะเจริญ, 2559)

1.5.1 เทคนิคการวางโครงสร้างใหม่ (Deconstruction Technique) เป็นการให้สมาชิกครอบครัวเห็นพฤติกรรมที่ไม่ชัดเจนภายในครอบครัว โดยสมาชิกครอบครัวมีการกำหนดความต้องการ ความคาดหวังในการเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมใหม่ที่จะเกิดขึ้น

1.5.2 เทคนิคการใช้ร่องรอย (Clue Technique) เป็นการสะท้อนคำพูดที่ขัดแย้งกันให้สมาชิกครอบครัว เพื่อสะท้อนกลับไปให้สมาชิกครอบครัวเห็นร่องรอยที่เกิดขึ้น

1.5.3 เทคนิคการใช้รูปแบบที่เคยได้ผลมาแล้ว (Past Successes Technique) เป็นการให้สมาชิกครอบครัวประยุกต์ใช้เทคนิคที่เคยได้ผลมาแล้ว

1.5.4 เทคนิคคำถามปาฏิหาริย์ (Miracle Question Technique) เป็นการกระตุ้นให้สมาชิกครอบครัวได้มองเห็นปัญหาที่แท้จริงที่กำลังประสบอยู่ ทำให้มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ชัดเจนมากขึ้น

จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัว พบว่า ผู้วิจัยส่วนใหญ่มีการใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัว ประกอบด้วย ทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัวแบบการเชื่อมโยงระหว่างรุ่น มีการใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ เทคนิคการทำแผนภูมิครอบครัว เทคนิคค้นหาจุดแข็ง เทคนิคการจัดการกับสามเหลี่ยมสัมพันธ์ เทคนิคการสร้างความสัมพันธ์ตัวต่อตัว และเทคนิคการเผชิญหน้า ทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัวเชิงกลยุทธ์ มีการใช้เทคนิคการชี้แนะ เทคนิคการมองภาพใหม่ เทคนิคการสั่งให้ทำในสิ่งที่ตรงกันข้าม เทคนิคการแสวงหา และเทคนิคการทำนายการเกิดซ้ำ ทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัวที่เน้นประสบการณ์และมนุษยนิยม มีการใช้เทคนิคการลำดับเหตุการณ์ในชีวิตครอบครัว เทคนิคการทำแผนภูมิครอบครัว เทคนิคการสัมผัส เทคนิคทำที่การสื่อสาร เทคนิคเก้าอี้เปล่า และเทคนิควงล้ออิทธิพล ทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัวแบบโครงสร้างครอบครัว มีการใช้เทคนิคการเข้าร่วม เทคนิคการมองภาพใหม่ และทฤษฎีการให้คำปรึกษาครอบครัวโซลูชันโฟกัส มีการใช้เทคนิคการวางโครงสร้างใหม่ เทคนิคการใช้ร่องรอย เทคนิคการใช้รูปแบบที่เคยได้ผลมาแล้ว และเทคนิคคำถามปาฏิหาริย์

2. การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัว พบว่า โปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวสามารถจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม ได้ดังนี้

2.1 โปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวจำแนกตามกลุ่มที่มีสุขภาพปกติ พบว่า โปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวการควบคุมอารมณ์ในครอบครัว มีค่าอิทธิพลเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 0.87 อยู่ในระดับสูง ซึ่งการศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมควบคุมอารมณ์ของบิดามารดาที่มีบุตรวัยรุ่นโดยการให้คำปรึกษาครอบครัว แนวพฤติกรรมนิยม ผลการวิจัยพบว่า บิดามารดาที่มีบุตรวัยรุ่นที่ได้รับคำปรึกษาครอบครัวแนวพฤติกรรมนิยมมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมควบคุมอารมณ์สูงกว่าบิดามารดาที่มีบุตรวัยรุ่นกลุ่มควบคุมในระยะหลังทดลองและระยะติดตามผลการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะ การให้คำปรึกษาครอบครัวแนวพฤติกรรมนิยมมุ่งเน้นให้บิดามารดาที่มีบุตรวัยรุ่นได้สำรวจความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเองที่ส่งผลทางบวกและทางลบต่อสมาชิกในครอบครัว จากนั้นให้บิดามารดาที่มีบุตรวัยรุ่นได้ฝึกการควบคุมอารมณ์ของตนเอง โดยมีการแสดงความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับปัญหาที่พบ นำไปสู่การควบคุมอารมณ์ตนเองให้ตอบสนอง

ความต้องการทางอารมณ์แก่บุตรวัยรุ่นได้อย่างเหมาะสม (สุพิชฌาย์ เพ็ชรสดีโส เพ็ญญา กุลนาคดล และระพีพร ฉายวิมล, 2553) รองลงมาคือ คุณลักษณะและบทบาทของสมาชิกครอบครัว มีค่าอิทธิพลเฉลี่ยเท่ากับ 0.85 อยู่ในระดับสูง จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อาทิ นฤมล พระใหญ่ (2552) ได้ทำการศึกษาประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการให้คำปรึกษาครอบครัวแบบบูรณาการในการสร้างคุณลักษณะการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลของพ่อแม่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า หลังการเข้าร่วมการให้คำปรึกษาครอบครัวแบบบูรณาการและหลังการติดตามผลพ่อแม่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานครมีคุณลักษณะการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิผลเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนพรฤดี นิธิรัตนและคณะ (2558) ได้ทำการศึกษาผลของโปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพจิตครอบครัวสามวัยต่อการรับรู้บทบาทของสมาชิกและสัมพันธภาพในครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า หลังเข้าร่วมโปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพจิตครอบครัวสามวัยครอบครัวมีการรับรู้บทบาทและสัมพันธภาพเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะโปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพจิต มีการประยุกต์ใช้โครงสร้างและหน้าที่ของครอบครัว ทำให้ครอบครัวทั้งสามวัยตระหนักถึงบทบาทและสถานภาพของครอบครัวที่ควรกระทำ เพื่อให้ครอบครัวสามารถตอบสนองและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ทำให้สมาชิกครอบครัวสามารถดำเนินชีวิตในครอบครัวได้อย่างมีความสุข และงานวิจัยของมานวิภา พัฒนมาศ (2560) ได้ทำการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการให้คำปรึกษาครอบครัวแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นพ่อแม่วัยรุ่นในบริบทภาคกลางของไทย ผลการวิจัยพบว่า หลังการเข้าร่วมการให้คำปรึกษาครอบครัวแบบบูรณาการและหลังการติดตามผลพ่อแม่วัยรุ่นกลุ่มทดลองมีคุณลักษณะการเป็นพ่อแม่วัยรุ่นในบริบทภาคกลางของไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเกิดจากโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวแบบบูรณาการ ทำให้พ่อแม่วัยรุ่นมีความรู้และเห็นความสำคัญของแรงสนับสนุนจากครอบครัว จึงทำให้พ่อแม่วัยรุ่นสามารถค้นหาแหล่งข้อมูลที่สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในครอบครัวได้ ส่วนการปฏิบัติหน้าที่และความสำเร็จในชีวิตครอบครัว มีค่าอิทธิพลเฉลี่ยเท่ากับ 0.85 อยู่ในระดับสูง จากการศึกษางานวิจัยของผกาภาส นันทจิ๋ววัฒน์ (2554) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวของบิดา มารดาและบุตรโรงเรียนสาธิตในเขตกรุงเทพมหานครในระยะก่อนการให้คำปรึกษา หลังการให้คำปรึกษา และติดตามผลการให้คำปรึกษา ผลการวิจัยพบว่า หลังการให้คำปรึกษา และติดตามผลการให้คำปรึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวทำให้บิดา มารดา และบุตรได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันกับครอบครัวอื่น ส่งผลให้บิดา มารดา และบุตรมีความเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของสมาชิกครอบครัวเพิ่มมากขึ้น สามารถนำแนวคิดของครอบครัวอื่นมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตในครอบครัวของตนเองได้ ส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น มีความสุขในชีวิตครอบครัว และงานวิจัยของรพีพงศ์ ยักราสวัสดิ์ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2559) ได้ทำการศึกษาผลการให้คำปรึกษาครอบครัวแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสำเร็จในชีวิตสมรสของคู่สมรส ผลการวิจัยพบว่า หลังการให้การปรึกษาครอบครัวแบบบูรณาการและติดตามผลคู่สมรสกลุ่มทดลองมีความสำเร็จในชีวิตสมรสเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เกิดจากการให้คำปรึกษาครอบครัวแบบบูรณาการโดยการประเมินคู่สมรส พบว่า การที่คู่สมรสต้องการทำงานเพื่อสร้างครอบครัว จนลืมดูแลเอาใจใส่สมาชิกในครอบครัว ทำให้ความรักความผูกพันในคู่สมรสลดน้อยลง ผู้วิจัยจึงให้คู่สมรสนิยามขอบเขตความรักความผูกพันในคู่ของตนเอง ส่งผลให้คู่สมรสมีการจัดความสำคัญในชีวิตการทำงานและครอบครัวเพิ่มมากขึ้น ทำให้คู่สมรสมีเวลาว่างในการดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกันมากขึ้น ส่วนสุขภาพจิตครอบครัว มีค่าอิทธิพลเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 0.61 อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจากการศึกษาผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวเชิงบูรณาการเพื่อสร้างเสริมสุขภาพจิตผู้สูงอายุจังหวัด

เพียงราย ผลการวิจัยพบว่า หลังเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวเชิงบูรณาการและหลังการติดตามผล ผู้สูงอายุก่อนมีสุขภาพจิตดีกว่าผู้สูงอายุก่อนมีสุขภาพจิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะ โปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวเชิงบูรณาการ ทำให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้ทักษะและแนวทางปฏิบัติเพื่อให้สุขภาพจิตดีขึ้น ทำให้ผู้สูงอายุได้เห็นคุณค่าในตนเอง เมื่อเกิดปัญหาขึ้น ผู้สูงอายุสามารถปรับตัวและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เป็นอย่างดี ทำให้ผู้สูงอายุมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวมากขึ้น มีความขัดแย้งในครอบครัวลดน้อยลง (พิศสลล อารังศรีวรกุล, 2558)

2.2 โปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวจำแนกตามกลุ่มที่มีปัญหาสุขภาพ พบว่า โปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวการปฏิบัติหน้าที่ในครอบครัวที่มีบุตรที่มีอาการติดเกม มีค่าอิทธิพลเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 0.97 อยู่ในระดับสูงมาก ซึ่งมีการศึกษาการเสริมสร้างการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวที่มีบุตรติดเกมออนไลน์โดยใช้รูปแบบการปรึกษาครอบครัวเชิงกลยุทธ์ ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวที่มีบุตรติดเกมออนไลน์กลุ่มทดลองหลังการเข้าร่วมการปรึกษาครอบครัวเชิงกลยุทธ์และระยะติดตามผลสูงกว่าครอบครัวที่มีบุตรติดเกมออนไลน์กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะ การปรึกษาครอบครัวเชิงกลยุทธ์มีการใช้เทคนิคการมองภาพใหม่ เพื่อให้สมาชิกครอบครัวรับรู้และเข้าใจในสถานการณ์การติดเกมออนไลน์ที่เกิดขึ้น ทำให้ครอบครัวมีการร่วมมือการแก้ไขปัญหา โดยการทำข้อตกลงกับบุตรในการเล่นเกมนอนไลน์ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ เมื่อบุตรมีการเล่นเกมออนไลน์ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ก็มีการเสริมแรงทางบวก และมีการเสริมแรงทางลบ เมื่อบุตรมีการเล่นเกมออนไลน์มากเกินไป ทำให้ครอบครัวมีการปฏิบัติหน้าที่ในครอบครัวเหมาะสมมากขึ้น และพฤติกรรมติดเกมออนไลน์ของบุตรลดลงอีกด้วย (พิชชา ถนอมเสียง เพ็ญภา กลุณภาดล และผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2560) รองลงมาคือ การสื่อสารของครอบครัวที่พยายามฆ่าตัวตาย มีค่าอิทธิพลเฉลี่ยเท่ากับ 0.96 อยู่ในระดับสูงมาก ซึ่งจากการศึกษาการพัฒนาทักษะการสื่อสารของคู่สมรสที่พยายามฆ่าตัวตายด้วยการให้คำปรึกษาตามแนวคิดทฤษฎีชะเทียร์ ผลการวิจัยพบว่า ระยะติดตามผลและระยะหลังการทดลองคู่สมรสกลุ่มทดลองมีทักษะการสื่อสารเพิ่มสูงขึ้นกว่าคู่สมรสกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เกิดจากการให้คำปรึกษาตามแนวคิดทฤษฎีชะเทียร์มีการวิเคราะห์สถานการณ์ที่เคยเกิดขึ้นกับคู่สมรส แล้วฝึกการสื่อสารให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้คู่สมรสมีการสื่อสารที่ถูกต้องและชัดเจน มีความเข้าใจและยอมรับในคู่สมรสเพิ่มมากขึ้น (มนัญญา ช้อยเชิดสุข เพ็ญภา กลุณภาดล และระพีพร ฉายวิมล, 2555) ส่วนพฤติกรรมการแยกตนเอง มีค่าอิทธิพลเฉลี่ยเท่ากับ 0.76 อยู่ในระดับสูง ซึ่งจากการศึกษาผลการให้คำปรึกษาทฤษฎีเชื่อมโยงระหว่างรุ่นต่อความสามารถในการแยกตนเองของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ระยะติดตามผลและระยะหลังการทดลองนิสิตกลุ่มทดลองมีความสามารถในการแยกตนเองสูงกว่านิสิตกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะ การให้คำปรึกษาทฤษฎีเชื่อมโยงระหว่างรุ่น มีการให้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การทำแผนภูมิครอบครัว การสร้างความสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว การสอน การกลับไปเยี่ยมบ้าน การกำหนดจุดยืน และการทดสอบความสัมพันธ์ ทำให้นิสิตปริญญาตรีเกิดความตระหนักรู้ มีความสามารถในการแยกความคิด อารมณ์ และความรู้สึกให้สมดุล และมีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น (ยุพดี ทรัพย์เจริญและเพ็ญภา กลุณภาดล, 2557) พฤติกรรมความก้าวร้าว มีค่าอิทธิพลเฉลี่ยเท่ากับ 0.60 อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจากการศึกษาผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กอนุบาลในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวที่มีบุตรอยู่ชั้นอนุบาลมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดน้อยลง โดยเด็กมีการพูดจาที่ไพเราะ ไม่ปาสิ่งของ และไม่แกล้งน้อง แสดงให้เห็นว่า ครอบครัวมีส่วนสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาพฤติกรรมของบุตร (วิจิตรว สายอ่อง, 2555) ส่วนความขัดแย้งในครอบครัว มีค่าอิทธิพลเฉลี่ยเท่ากับ 0.59 อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งการศึกษาผล

การให้คำปรึกษารอบคอบตามทฤษฎีกลยุทธ์ต่อความขัดแย้งในครอบครัวของคู่สามีภรรยาวัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า ระยะเวลาการปรึกษารอบคอบและระยะติดตามผลคู่สามีภรรยาวัยรุ่นมีกลุ่มทดลองความขัดแย้งในครอบครัวลดลงกว่าคู่สามีภรรยาวัยรุ่นกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เกิดจากการให้คำปรึกษารอบคอบตามทฤษฎีกลยุทธ์มีเป้าหมายที่การลดพฤติกรรมความขัดแย้งภายในครอบครัวได้อย่างรวดเร็ว โดยการจัดการความขัดแย้งเรื่องการใช้เหตุผลเข้าข้างตนเอง การก้าวร้าวทางวาจาและการใช้ความรุนแรง ทำให้คู่สามีภรรยาวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสม (วัชรพล เปรมกมล เพ็ญภา กุลนภาดล วรากร ทรัพย์วิระปกรณ์, 2558) และความเข้มแข็งของครอบครัวหย่าร้าง มีค่าอิทธิพลเฉลี่ยเท่ากับ 0.41 อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งจากการศึกษาผลการใช้เทคนิคเฉพาะอย่างในการให้คำปรึกษารอบคอบตามทฤษฎีโครงสร้างของครอบครัวต่อความเข้มแข็งของครอบครัวหย่าร้าง ผลการวิจัยพบว่า หลังการให้คำปรึกษารอบคอบตามทฤษฎีโครงสร้างของครอบครัวโดยใช้เทคนิคเฉพาะอย่างครอบครัวและนักเรียนมีความเข้มแข็งเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะ มีการใช้เทคนิคที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการใช้เทคนิคการเข้าร่วมและการปรับให้เหมาะสม เพื่อวางแผนพัฒนาครอบครัวหย่าร้างให้มีความเข้มแข็ง การใช้เทคนิคการแสดงบทบาท เพื่อเข้าใจและสร้างความเชื่อมั่นในตนเองว่าสามารถแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ การใช้เทคนิคการสร้างขอบเขต เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน โดยช่วยเหลือสมาชิกครอบครัวที่มีความห่างเหินกันให้มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ช่วยเหลือสมาชิกครอบครัวที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันเกินไป จนก้าวล้ำความเป็นส่วนตัวในการดำเนินชีวิต ให้มีระยะห่างกันที่เหมาะสมให้มีอิสระต่อตนเอง และการใช้เทคนิคมุมมองใหม่ ให้มีมุมมองต่อสถานการณ์การหย่าร้างนั้นในเชิงบวก เพื่อให้สมาชิกครอบครัวลดความรู้สึกผิดที่เกิดขึ้นในครอบครัว (วรุณี ชาติประสิทธิ์, 2552)

สรุป

โปรแกรมการให้คำปรึกษารอบคอบส่วนใหญ่มีการใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษารอบคอบแบบการเชื่อมโยงระหว่างรุ่น รองลงมาคือ ทฤษฎีการให้คำปรึกษารอบคอบเชิงกลยุทธ์ ทฤษฎีการให้คำปรึกษารอบคอบที่เน้นประสบการณ์และมนุษยนิยม ทฤษฎีการให้คำปรึกษารอบคอบแบบโครงสร้างครอบครัว และทฤษฎีการให้คำปรึกษารอบคอบโซลูชันโฟกัส โดยเทคนิคการให้คำปรึกษารอบคอบส่วนใหญ่ที่ใช้เป็นเทคนิคการเข้าร่วมเป็นการสร้างสัมพันธภาพในการให้คำปรึกษารอบคอบ โดยมุ่งเน้นการใส่ใจกับสภาพอารมณ์ของครอบครัวในขณะนั้น การใช้เทคนิคการทำแผนภูมิครอบครัว เพื่อให้ทราบถึงสัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัว การใช้เทคนิคคำถามปฏิกิริยา เพื่อให้สมาชิกครอบครัวมองเห็นปัญหาที่ตนเองประสบอยู่ได้อย่างชัดเจน การใช้เทคนิคการจัดการกับสามเหลี่ยมสัมพันธ์ เพื่อให้สมาชิกครอบครัวสามารถจัดการบุคคลที่มีปัญหาทางอารมณ์อย่างมีความเป็นกลาง และการใช้เทคนิคการมองภาพใหม่ เป็นการให้สมาชิกครอบครัวมีการมองปัญหาในครอบครัวในแงุ่มใหม่ เพื่อให้สมาชิกครอบครัวสามารถปรับตัวเข้าหากันได้ดีมากขึ้น โดยโปรแกรมการให้คำปรึกษารอบคอบแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) โปรแกรมการให้คำปรึกษารอบคอบกลุ่มที่มีสุขภาพปกติ ซึ่งโปรแกรมการให้คำปรึกษารอบคอบการควบคุมอารมณ์ในครอบครัว มีค่าอิทธิพลเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ คุณลักษณะและบทบาทของสมาชิกครอบครัว การปฏิบัติหน้าที่และความสำเร็จในชีวิตครอบครัว และสุขภาพจิตครอบครัว ตามลำดับ และ 2) โปรแกรมการให้คำปรึกษารอบคอบกลุ่มที่มีปัญหาด้านสุขภาพ พบว่า โปรแกรมการให้คำปรึกษารอบคอบการปฏิบัติหน้าที่ในครอบครัวที่มีบุตรที่มีอาการติดเกม มีค่าอิทธิพลเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การสื่อสารของครอบครัวที่พยายามฆ่าตัวตาย พฤติกรรมการแยกตนเอง พฤติกรรมความก้าวร้าว ความขัดแย้งในครอบครัว ความเข้มแข็งของครอบครัว

หย่าร้าง และอื่นๆ ตามลำดับ ซึ่งโปรแกรมการให้คำปรึกษาคอบครัวทุกโปรแกรมสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาและส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัวและ ป้องกันปัญหาพฤติกรรมสุขภาพในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครอบครัวและ หน่วยงานด้านการวิจัยควรสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานด้านครอบครัวและนักวิจัยได้พัฒนางานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษาคอบครัวเพิ่มมากขึ้นและการสังเคราะห์งานวิจัยในครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่สมบูรณ์ขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2559). นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนาครอบครัว พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ: กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2547). ประมวลชุดวิชา จิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษา หน่วยที่ 1-4. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นริชา พนธจิตร. (2559). ผลการศึกษาคอบครัวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นต่อสัมพันธ์ภาพระหว่างพี่น้อง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- นฤมล พระใหญ่. (2552). การเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นพ่อแม่ที่มีประสิทธิภาพโดยการให้การศึกษาคอบครัวแบบบูรณาการ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- ผกามาศ นันทจิรวัฒน์. (2554). การศึกษาและพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของคอบครัวอย่างประสบความสำเร็จด้วยการให้คำปรึกษาคอบครัวโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- พรฤดี นิธิรัตน์และคณะ. (2558). ผลของโปรแกรมสร้างเสริมสุขภาพจิตคอบครัวสามวัยต่อการรับรู้บทบาทของ สมาชิกและสัมพันธ์ภาพในคอบครัว. วารสารศูนย์การศึกษาในแพทยศาสตร์คลินิก โรงพยาบาลพระปกเกล้า, 12(1), 18-33.
- พิชชา ถนอมเสียง. (2560). การเสริมสร้างการปฏิบัติหน้าที่ของคอบครัวที่มีบุตรติดเกมออนไลน์ โดยการใช้รูปแบบการศึกษาคอบครัวเชิงกลยุทธ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- พิชชา ถนอมเสียง เพ็ญภา กุลนาค และผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2560). การเสริมสร้างการปฏิบัติหน้าที่ของคอบครัวที่มีบุตรติดเกมออนไลน์ โดยการใช้รูปแบบการศึกษาคอบครัวเชิงกลยุทธ์. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 6(2), 123-141.
- พีศลล อารังศรีวรกุล. (2558). การพัฒนาโปรแกรมการให้คำปรึกษาคอบครัวเชิงบูรณาการเพื่อสร้างเสริมสุขภาพจิตผู้สูงอายุ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- มนัญญา ช้อยเชิดสุข เพ็ญภา กุลนาค และระพีพร ฉายวิมล. (2555). การพัฒนาการสื่อสารของคู่สมรสที่พยายามฆ่าตัวตายด้วยการให้คำปรึกษาตามแนวทฤษฎีเซียร์. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 20(1), 84-96.
- มานวิภา พัฒนมาศ. (2560). การศึกษาและเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นพ่อแม่วัยรุ่นในบริบทภาคกลางของไทยโดยการให้คำปรึกษาคอบครัวแบบบูรณาการ (ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ยุพดี ทรัพย์เจริญและเพ็ญภา กุลนาค. (2557). ผลการศึกษาทฤษฎีเชื่อมโยงระหว่างรุ่นต่อความสามารถในการแยกตนเองของนิสิตปริญญาตรี. วารสารพยาบาลตำรวจ, 6(1), 12-29.
- รพีพงศ์ ยิ่งวราสวัสดิ์ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2559). รูปแบบการให้การปรึกษา คอบครัวแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสำเร็จในชีวิตสมรสของคู่สมรส. วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 10(1), 130-145.
- วัชรพล เปรมกมล เพ็ญภา กุลนาคและวรากร ทรัพย์วิระปกรณ์. (2558). ผลการศึกษาคอบครัวตามทฤษฎีกลยุทธ์ต่อความขัดแย้งในคอบครัวของคู่สามีภรรยาวัยรุ่น. วารสารศึกษาศาสตร์, 26(1), 124-134.
- วรุณี ชาติประสิทธิ์. (2552). การใช้เทคนิคเฉพาะอย่างในการให้คำปรึกษาคอบครัวตามทฤษฎีโครงสร้างคอบครัวต่อความเข้มแข็งของคอบครัวหย่าร้าง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.

- วันเพ็ญ มานะเจริญ. (2559). การศึกษาและพัฒนาการคืนสภาพครอบครัวในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองโดยการรักษารอบครัวเชิงบูรณาการทฤษฎีและเทคนิคการปรึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, กรุงเทพฯ.
- วิจิตรา สายอ่อง. (2555). การพัฒนาโปรแกรมการให้การรักษารอบครัวเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กนักเรียนอนุบาล ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทย. วารสารปัญญาภิวัฒน์, 3(2), 89-110.
- สุพิชฌาย์ เพ็ชรสดี ไส้ เพ็ญนภา กุลนาคดล และระพีพันธ์ ฉายวิมล. (2553). การพัฒนาพฤติกรรมควบคุมอารมณ์ของบิดามารดาที่มีบุตรวัยรุ่นโดยการให้คำรักษารอบครัวแนวพฤติกรรมนิยม. เวชสารแพทย์ทหารบก, 63(4), 229-239.